

OER! basis

Docentenhandleiding en antwoorden basis onderwijs

Inleiding

Zesduizend jaar geleden leefden er al mensen in het gebied dat wij nu Flevoland noemen. Het is de tijd van de prehistorische jagers en verzamelaars in de nieuwe steentijd. Vlakbij het plaatsje Swifterbant zijn uit die tijd skeletten en gebruiksvoorwerpen in de grond teruggevonden. Die behoren tot de Swifterbantcultuur; een nog oudere cultuur dan die van de bekende hunebedbouwers in Drenthe.

Het bijzondere is dat de Swifterbantmensen op een vaste plek gingen wonen. Voor die tijd trok de mens al jagend door de uitgestrekte drassige vlakten van Nederland. De Swifterbantmensen werden eigenlijk de eerste boeren. In kleine hutten woonden ze op de oevers van de rivieren. Ze leefden van de jacht, van visvangst en alles dat ze in de natuur konden verzamelen. Bijzonder is ook dat ze deden aan (een vroege manier van) landbouw.

De museumles

Doelgroep: groep 6 van het basisonderwijs

Leergebied: geschiedenis

Duur: 90 minuten in het museum

Vorbereiding in de klas

De ervaring bij Nieuw Land leert dat een museumles effectiever is wanneer de leerlingen op school al op het museumbezoek zijn voorbereid. Daartoe kunt u eenvoudigweg het hoofdstuk over de prehistorie gebruiken in uw eigen lesmethode. De museumles vormt hier een verdieping op omdat deze de Flevolandse situatie behandelt.

Neemt u alstublieft met de leerlingen op school alvast de museumregels door. Vraag hen om rustig te zijn, goed op te letten, niet te rennen of te roepen en rekening te houden met andere bezoekers. Zie hiervoor ook onze bezoekersvoorwaarden op www.nieuwlanderfgoed.nl onder 'bezoekinfo'. Leerlingen zijn bovendien extra gestimuleerd als zij weten dat de opdrachten die zij in het museum maken op school worden nagekeken en eventueel gewaardeerd met een cijfer.

Het museumbezoek

Bij binnenkomst in het museum meldt u zich met uw leerlingen bij de receptie.

De museumles begint met een bezoek aan de tentoonstelling OER! op de eerste verdieping. De leerlingen gaan er in groepjes van twee leerlingen op ontdekkingsstocht. De kijktocht met gerichte kijkopdrachten wijst hen daarbij de weg en zorgt ervoor dat de groepjes elkaar niet voor de voeten lopen. Elke opdracht heeft betrekking op één bepaald thema. De leerlingen rouleren in 45 minuten van thema naar thema. Er zijn 15 thema's. De antwoorden moeten de leerlingen afwisselend opzoeken in de tentoonstellingsteksten, concluderen aan de hand van de museale presentatie of zelf bedenken. De leerlingen werken in eigen tempo. Het is geen probleem als zij eventueel niet aan alle opdrachten toekomen: het is belangrijker dat zij de opdrachten goed uitvoeren, dan dat zij alle opdrachten hebben gedaan.

Na 45 minuten start het tweede deel van het museumbezoek. In een aparte zaal staan vijf thematafels met replica's klaar. Hiermee gaan de leerlingen aan de slag om een korte presentatie over hun thema voor te bereiden. Dat doen zij met behulp van de replica's, een opdrachtenkaart en

de informatie die zij in de tentoonstelling hebben opgedaan. De presentaties vormen de samenvatting van de museumles en tevens de afronding van het programma.

Verwerking

Verderop in deze handleiding geven we u graag tips voor verwerkingsopdrachten bij deze museumles.

Praktische informatie

- + De museumles kan met maximaal 30 leerlingen worden gedaan;
- + Nieuw Land vraagt bij schoolbezoeken één docent/begeleider per tien leerlingen;
- + Nieuw Land biedt bij deze museumles begeleiding aan;
- + Nieuw Land vraagt u vriendelijk om tijdig een afspraak te maken voor uw museumbezoek;
- + Nieuw Land vraagt u vriendelijk om de groep van tevoren in 15 groepjes te verdelen.
- + De antwoorden op de opdrachten in het museum ontvangt u tijdens het museumbezoek.
- + Wij vragen u vriendelijk om voor elke leerling een kijktocht uit te printen (te vinden op de website) en mee te nemen bij het museumbezoek.

Leerdoelen en kerndoelen

De museumles behelst de volgende leerdoelen:

- + De leerlingen kunnen samenwerken;
- + De leerlingen kunnen bronnen raadplegen;
- + De leerlingen kunnen beschrijven hoe de Swifterbantmens geleefd heeft;
- + De leerlingen kunnen uitleggen hoe men weet hoe de Swifterbantmens vroeger leefde;
- + De leerlingen weten dat de geschiedenis in Flevoland verder teruggaat dan die van de provincie.

De museumles sluit aan op de volgende kerndoelen:

Oriëntatie op jezelf en de wereld

51. De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen, zoals aanwezig in ons cultureel erfgoed, en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
52. De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: jagers en boeren; Grieken en Romeinen; monniken en ridders; steden en staten; ontdekkers en hervormers; regenten en vorsten; pruiken en revoluties; burgers en stoommachines; wereldoorlogen en holocaust; televisie en computer.

Tips ter voorbereiding van de museumles in de klas

1. Behandel met de leerlingen (een deel van) het hoofdstuk over de prehistorie in uw lesmethode.
2. Lees samen met de klas (of lees voor uit) het boek 'Oede en Lar' door Hans de Bondt. Het verhaal gaat over twee jongens van 12 jaar die 6000 jaar geleden avonturen beleefden in de buurt van waar nu het dorp Swifterbant ligt. U kunt ook een deel voorafgaand aan het museumbezoek lezen en de rest na afloop om het museumbezoek mee af te ronden.

Meer informatie: www.oedeenlar.nl.

Het boek is o.a. verkrijgbaar in de museumwinkel van Nieuw Land.

ISBN 13: 9789080897458

Tips voor een verwerkingsles in de klas

1. Het gezamenlijk nakijken van de opdrachten in de klas vormt een goede afsluiting van het

- museumbezoek. Het leeraspect van het museumbezoek wordt benadrukt en de opgedane informatie wordt op deze wijze nog eens herhaald, waardoor het beter zal beklijven.
2. Laat de leerlingen een kort verhaal schrijven of een tekening maken waarin het leven van de Swifterbantmensen wordt uitgebeeld.
 3. Laat de leerlingen een verslag schrijven van hun bezoek aan het museum: wat hebben ze gedaan, wat hebben ze geleerd, wat vonden ze het meest bijzonder? Het verslag mag natuurlijk rijk geïllustreerd worden. Deze opdracht kan zowel op papier als digitaal (power point, website, Word bestand) gedaan worden.

Antwoorden

Opdracht 1:

- a. Skeletten van mensen. b. Eigen antwoord. c. Dat hij heel belangrijk was.

Opdracht 2:

- a. hutten, kleine, drie, rivier, rivierduinen, oeverwallen, visvangst, akkers. b. Het kweldergebied is te nat om te kunnen wonen. Het is bovendien getijdengebied waardoor het er ook te gevaarlijk is om te wonen.

Opdracht 3:

- a. edelhert, oeros, zwijn/bever, oeros/wolf/visotter, bruine beer. b. oeros, wilde kat, eland, kroeskoppelikaan, bruine beer, wolf.

Opdracht 4:

- a. zaden, vruchten, noten, planten. b. Dat komt doordat ze zo lang in de grond hebben gezeten of omdat ze verbrand zijn geweest. c. (verbrande) hazelnootdoppen.

Opdracht 5:

- a. Er liggen graten, wervels, kaken, een kieuwplaat en een huidplaat. b. Steur, meerval, dunlipharder, snoek.

Opdracht 6:

- a. vuursteen, natuursteen, gewei, bot/been. b. hout. c. 5, want die zijn scherp en puntig.

Opdracht 7:

- a. De bodem van de put is het vlak, de wand is het profiel. b. een akker. c. middelste.

Opdracht 8:

- a. Het is een soort net van samengevlochten takken. b. Visweer. c. Visfuis, visweer, vishaakje, visspeer.

Opdracht 9:

- a. Een kuil met indrukken van een mat. b. Hij is vergaan in de grond. c. middelste is goed. d. Eigen antwoord.

Opdracht 10:

- a. Voor het malen van graan. b. Ze zijn van verschillende materialen gemaakt; steen en gewei. c. Hamer, bijl, boor, priem.

Opdracht 11:

- a. Ja/ja/nee/ja/nee. b. 1: eerste scherf op middelste plankje, 2: derde scherf op middelste plankje, 3: tweede scherf op middelste plankje, 4: alle onderste scherven minus de eerste. c. Eigen keuze.

Opdracht 12:

- a. Op Urk. b. Eigen antwoord. Een archeoloog zou zeggen dat de skeletten voor een zandbodem goed bewaard zijn gebleven. c. Het zijn tanden die waarschijnlijk op een kledingstuk genaaid waren dat rond of onder haar van de moeder heeft gezeten.

Opdracht 13:

- a. Omdat het kralen of hangers zijn voor sieraden. b. Git (versteend pek), barnsteen (versteende hars), natuursteen, been en tanden. c. wolf, paard, rund, zwijn.

Opdracht 14:

a. Omdat ze misschien geloofden in een leven na de dood. b. Eigen antwoord. c. Eigen antwoord.

Opdracht 15:

Doe-opdracht in het museum, waarvoor niets hoeft te worden opgeschreven.

Meer informatie

Meer informatie over de prehistorie en Nieuw Land vindt u op:

- www.nieuwlandergoed.nl;
- www.archeos.nl (keuzemenu bovenaan de pagina: nieuwe steentijd);
- www.oedeenlar.nl.

Contact en reserveren

Nieuw Land

Museum+Archief+Studiecentrum

Oostvaardersdijk 01-13

Postbus 73

8200 AB Lelystad

T (0320) 26 07 99

F (0320) 26 04 36

I www.nieuwlandergoed.nl